

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn,

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837 - 1357

ADMINISTRATIE :

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

DE LES VAN DE SPINNEKOPPEN

De spinnekop grijpt met de handen, en is in de paleizen der koningen.

Spreuken 30 : 28

Eerst moeten we iets over de tekst zeggen. Het Hebréewse woord, dat door „spinnekop” is vertaald, betekent zeer waarschijnlijk hagedis. Terwijl het werkwoord „grijpen” in de lijdende vorm moet worden gelezen: wordt gegrepen, kan gegrepen worden. En evenals in de vorige verzen is het tweede lid bedoeld als tegenstelling met het eerste. Zodat we onze tekst als volgt kunnen lezen: de hagedis kan met de handen worden gegrepen, maar is (toch) in de paleizen der koningen.

In het Oosten leven veel hagedissen. Het zijn kleine beestjes, die in de huizen langs de muren omhoog kruipen en gemakkelijk met de hand kunnen worden gepakt en gedood. Toch weten ze overal door te dringen. Ze kunnen niet afdoende geweerd worden, zodat ze zelfs in het koninklijk paleis worden aangetroffen. Trouwens: het zijn nuttige diertjes. Evenals de spinners zijn het „levende vliegenvangers”. Zij zijn echte insectendoders.

Gods kinderen, die als de mieren en als de konijnen en als de sprinkhanen zijn, vinden hun beeld ook in de hagedissen. Ze zijn even verachtelijk, even nietig en even gering. In het oog der wereld en in eigen schatting. Ze kunnen ook gemakkelijk gegrepen worden en gedood. En men heeft het de eeuwen door gedaan. Ze zijn vervolgd, gevangen genomen, verdronken en verbrand. Maar ze zijn niet uitgeroeid. Daar zorgt de Heere voor: De poorten der hel zullen zijn gemeente niet overweldigen. Zelfs in de tijd van Achab en Izebel had de Heere Zich zeventienduizend overgehouden, die hun knieën voor Baäl niet hadden gebogen. En ook dan is er een Obadja, die de Heere van jongsaf vreesde, die in het koninklijk paleis zijn gezegend werk kon verrichten.

Wat een zegen, wat een wonder van God, dat Hijzelf uit het menselijk geslacht, dat voortgaat in verderf en ondergang, Zich door Christus een gemeente blijft vergaderen, tot het eeuwige leven verkoren, waarin Hij door wedergeboorte, door Zijn levendmakende en vernieuwende Geest, de kindere vreze van Zijn Naam werkt.

Zonder deze gemeente, zonder het volk van God, zou de wereld al lang zijn vergaan. Maar Gods kinderen zijn — nee, niet door eigen kracht, maar door de bestraling van de Zon der gerechtigheid en de doorwaaiing van de wind van de Heilige Geest — als het zout der aarde het bederfwerend element. Omdat Christus gestalt in hen neemt en krijgt, gaat er een gezegende invloed van hen uit, zijn ze als de hagedissen ware „insectendoders”.

Door alle eeuwen heen is daar die grote tegenstelling. De gemeente, klein en veracht, temidden van een grote wereldmassa. En toch: Sodom zou gespaard zijn gebleven, als daar tien rechtvaardigen in geweest waren. En geheel Juda zou als Sodom zijn geworden indien de Heere der

heirscharen het niet een weinig overblijfsel had gelaten. En wie zal zeggen, hoeveel uitreddingen van personen, gezinnen en volken God niet geschonken heeft op het gebed van Zijn kinderen, dat immers zoveel vermag.

Evenmin als de hagedissen mogen Gods kinderen er zijn, en toch zijn ze er. En ze blijven er. Ondanks alle verachting en verdrukking en vervolging. En ze doen hun invloed gelden. Dat is hun voorrecht, dat is de ereplaats, hun van God gegeven!

Maar daarom is het ook hun verantwoordelijkheid, hun opdracht, hun roeping! De Heere wil, dat ze hun invloed doen gelden, dat ze de geur van Christus verspreiden, op de plaats waar Hij ze stelt, met de middelen, die Hij ze verschaft. In de kracht van Christus hebben ze in te werken op de wereld, de leugen te weerstaan, de dwaling te bestrijden, de werken der duisternis te bestraffen, op te roepen tot bekering, te tonen, dat de dienst des Heeren een zalige dienst is, ondanks alle strijd eraan verbonden.

De Heere wil, dat Zijn kinderen van Hem getuigen, ook in eigen kring en omgeving. Getuige door belijden en wandelen in geloof en liefde. De inwoning van de Heilige Geest moet openbaar worden. Waarom wordt gij een christen genaamd?: „omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus en daarom Zijn zalving deelachtig ben, opdat ik Zijn Naam belijde!” Zijn Naam belijden! Als vader en moeder in huis en gezin. De onderwijzer op school. De ambtenaar op het kantoor. In de gemeenteraad en in de volksvertegenwoordiging. De Naam des Heeren belijden met de gaven van hoofd en hart, door de Heere Zelf geschonken.

De hagedis kan met de handen worden gegrepen en gedood en weggeworpen, maar toch is hij in de paleizen der koningen. En hij verdelgt daar de insecten, strijdt tegen het verderf. De Heere wil, dat Zijn kinderen ook deze „dierkunde-les” ter harte nemen.

De wereld zou Gods volk graag willen missen, maar de wereld kan ze niet missen. En het is een zegen en Gods Naam wordt erdoor verheerlijkt, wanneer de levenswandel van Gods kinderen ook bij de wereld respect afdwingt. En Zijn Naam wordt onteerd en Zijn werk geschaad door een slordige, wereldgelijkvormige wandel der gelovigen.

„Ik ben de Wijnstok”, zegt Christus, „en gij zijt de ranken; die in Mij blijft, en Ik in hem, die draagt veel vrucht; want zonder Mij kunt gij niets doen!”

Werden we al een levende rank in de Wijnstok, die Christus is? Werden we al door almachtige genade hartelijk ingewonnen voor de dienst des Heeren? En hebben we ons hele hart erop gezet, om door de kracht van Christus de oude mens met zijn begeerlijkheden te doden, opdat de boze lusten van ons vlees in ons niet meer regeren, maar wij onszelf Hem tot een offerande der dankbaarheid opofferen? Dan zal de Heere Zelf voor de vrucht zorgen, en onze arbeid zal niet ijdel zijn in Hem!

Want hij zal zijn gelijk een frisse boom,

In vette grond geplant bij ene stroom;

Die op zijn tijd met vruchten is beladen!

Vlietstra.

VAN DE ADMINISTRATIE

Wie kan mij helpen aan de juiste adressen van W. A. de Gans. Weth. Staalplein 26, Ochten en van W. Bakker, Couragestraat 26, Elburg? De P.T.T. zond ons blad retour, met de mededeling vertrokken. Ook ditmaal mogen wij weer een groot aantal nieuwe abonnees doorgeven. Via F. P. te U. ontvingen wij 11 adressen, via Ds Blom 3 adressen en via Ds. v. d. Ent 2 adressen, totaal 16 nieuwe abonnees. Wie verblijft ons een volgende maal? Eveneens ontvingen wij weer enkele giften, die wij bij deze vermelden f 25,— K. K. te A., f 25,— J. de L. te O., f 25,— via J. v. H. te Sl. f 30,— K. E. K. te A., f 8,50 aan overbetalingen, totaal f 113,50. Voor dit alles onze hartelijke dank, en bij de voortduur aanbevelen.

Tevens onze dank aan hen die, zowel telefonisch als schriftelijk, hun waardering uitspraken over de uitgave van „Bewaar het Pand”. Ook bij de voortduur moge Gods zegen daarop rusten, en laat dit tot bemoeiding zijn voor hen, die wekelijks hun bijdrage daaraan geven.

N.B. In dank ontvangen voor arbeid Ds. den Butter f 25,— van K. K. te A. en f 50,— voor Ds. Hamstra.

Adm.: „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan Rijn, Giro 704350.

v. d. L.

CATECHISMUS, LEERBOEK VAN DE ORDE DES HEILS

ZONDAG 7

In het heilig Evangelie is ons de Middelaar Jezus Christus geopenbaard. En geschonken tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot een volkomen verlossing. Wat, als het volheerlijke Evangelie tot zegen en zaligheid van ellendige zondaren, alle creaturen gepredikt moet worden met bevel van geloof en bekering. „Want dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig.” Zodat wij er door gesteld worden onder de grootste verantwoordelijkheid.

Het is de Goddelijke schenking, waarmee de Heere van dag tot dag tot ons komt. En daarin is alles te verkrijgen, wat wij ten leven en ter zaligheid nodig hebben. Opdat wij door het Goddelijk beloven zouden komen tot het kinderlijk geloven in Jezus Christus. „Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja en zijn in Hem Amen, Gode tot heerlijkheid door ons.” De beloften Gods zijn ja, in de vernedering van Christus, want de borgtocht die Hij de Vader beloofd had, heeft Hij door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid opgebracht. En Amen in Zijn verheerlijking met Zijn borgtocht, om dat verdiende heil toe te passen. En de prediking van die beloften op Zijn bevel, is Hem tot heerlijkheid door Zijn dienstknechten, als boodschappers van goede tijding. Tot dat verdiende heil, door de enige en algenoegzame offerande van Jezus Christus verworven, roept de Heere ons ernstig en waarachtig, om te komen tot het geloof dat door de liefde werkt. Want door de verbreking van het Verbond der werken, in Adam is elk mens van nature in de staat des ongeloofs, onder het oordeel des doods en der verdoemenis. En al leven wij door Gods genade op de aarde die vol is van Gods goedertierenheid, dan gaat dat zonder de inlijving in Christus, buiten ons hart en leven om. Zodat de mens er mee blijft die hij is, al heeft hij een rechtzinnige belijdenis. De zondaar moet door de dierbare werken van Gods Geest, de afsnijding van Adam en de inlijving in Christus deelachtig worden. En dat is het komen tot roem van Gods genade tot de staat van het geloof, dat door de liefde werkt. En die liefde is niet bijkomstig, zij is de ziel van het geloof, want zonder die liefde is

ons geloof een dood geloof. Waarmee wij hier het historisch geloof niet komen te versmaden, want de Heere wil dat wij het productief maken tot verkrijging van het zaligmakend geloof. Maar al wist Paulus dat Agrippa de profeten voor waarachtig en voor Gods Woord hield, hij kwam er niet verder mee, dan tot dit woord: „Gij beweegt mij bijna een christen te worden.” En toch werd dat nog door de apostel gewaardeerd, als hij zeide: „Ik wenste wel van God dat, en bijna en geheel, niet alleen gij, maar ook allen die mij heden horen, zodanigen werden gelijk als ik ben, uitgenomen deze banden.”

Petrus zegt: „En wij hebben het profetische Woord dat zeer vast is,” want het heeft zijn vervulling in het nieuwe testament, zodat het zeer vast is,” en gij doet wel dat ge daarop acht hebt, als op een licht schijnende in een duistere plaats.” Dat is in de harten des mensen, die van nature verduisterd, ja de duisternis zelf zijn, in zaken die de zaligheid aangaan.” (kant.) „En het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft hetzelfde niet begrepen.”

Maar door het Woord des Geestes is het geworden een komen uit de duisternis der ongerechtigheid, tot Gods wonderbaar licht, en dat: „van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.” En dat geeft in het geloof een blij vooruitzicht. Maar door dat alles heen staat de nieuwe mens in een hele strijd met de verdorvenheid van de oude mens, die leeft uit het beginsel der ongerechtigheid.

Het is in het leven des geloofs toch een aannemen van Christus en al Zijn weldaden. Bij het licht van Gods dierbaar Woord bekomt het hart in het geloof steeds meer klaarheid in het Goddelijk schenken tot vervrijmoediging in het aannemen. Wat het hart steeds inniger verbindt aan de Heere. En daarin geheel onderscheiden is van het nemen, om de knagende consciëntie er mee gerust te stellen. Maar bij het kinderlijk en gelovig aannemen komt de Heere de bediening van Zijn genade steeds heerlijker te maken in wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot een volkomen verlossing. Zodat de mens er ook steeds meer klaarheid door bekomt in de orde des heils.

De Heere is in alles een God van orde, doch omtrent de orde des heils wel inzonderheid, want dat raakt het geestelijke en eeuwige leven. En wanneer dat voor ons innerlijk leven duister is, dan weet men niet recht te spreken uit de eerste beginselen van het leven der genade. En zo werd van Efraïm gezegd: „hij is een onwijs kind, daar hij in de kindergeboorte was blijven staan,” want hij stond zichzelf in de weg. Het was bij hem niet een duidelijk en krachtig komen tot de onberouwelijke keus om de Heere te vrezen. En vandaar staat in de orde des heils, „wijsheid” op de voorgrond, het komen tot het geestelijk kennen van de Heere, en dat tot verbinding aan de troon der genade.

Een oprecht geloof, dat de Heere door de wederbarende werkingen van Zijn Geest plant in het hart, en wel in de bodem der liefde, die Hij daartoe kwam uit te storten, heeft verscheidene eigenschappen.

Het is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houdt, dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft, maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt. Het gaat hier dus in de eerste plaats om een zeker weten, wat voor velen niet recht duidelijk is, daar het zeker weten zo gemist wordt. Men klaagt over twijfel en daarvan wordt hier niet gesproken. En wat mag daarvan toch wel de oorzaak zijn? Ja, het is voor menigeen zelfs nog een kenmerk van het ware, te twijfelen.

Het gaat hier om het voorwerp des geloofs en men begint menigmaal bij het onderwerp, het crediet hebben voor zichzelf, dat men al bekeerd is en denkt kind des Heeren te zijn. En als men daarin door zijn consciëntie veroordeeld wordt, houdt men dat voor twijfel, zodat men komt te staan naar meer zekerheid, om in de onbekeerlijkheid des harten voort te leven. Maar de Catechismus stelt de zekerheid van het geloof in het voor waarachtig houden, wat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft. En zo is het dierbaar Woord des Geestes, dat de gelovige voor waarachtig houdt, de bron van het geloof dat door de liefde werkt. Het staat voor hen vast, het is ten volle zeker, dat zij tot God bekeerd en met Hem verzoend moeten worden, zal het wel zijn.

De pinksterlingen kwamen door de prediking van het Woord des Geestes tot het geloof dat heilbegerig kwam te vragen: „Wat zullen wij doen, mannen broeders?” En in dat doen des geloofs, gaat het „om de verdiende straf te ontvlieden, vergeving onzer zonden te verkrijgen, en zalig te worden.”

En wanneer wij in het geloof uit die volheerlijke heilsopenbaring niet recht werkzaam zijn en blijven, komen we in vele verwarringen. Want dan gaat het meer om de hemel, dan wel om het heil dat in de Heere is. En zo was het bij de tollenaar in de tempel en bij Paulus, toen hij in het geloof mocht vallen aan de voeten des Heeren. Daarin was de innerlijke overgave aan de Heere. Maar op de weg van het geloof bekomt het hart ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit louter genade, alleen om de verdiensten van Christus wil. Wat dan ook het gaan op de weg van heiligmaking ten doel heeft.

Wat moest ons oog toch meer gevestigd zijn op de dierbare werkingen van de Heilige Geest, die in Zijn tempel, en dat is in het Woord van Gods heilsopenbaring te verkrijgen zijn. Het is in het geloof een leven uit de bron van het Goddelijk beloven. En dat raakt ook onze vernedering, die de Heere naar Zijn beloften in ons wil werken, om een welgevallen te bekomen aan de straf van onze ongerechtigheid, opdat de Heere zou denken aan Zijn Verbond, dat gefundeerd is in de Middelaar Jezus Christus. En Hij is ons, naar het gebod des Vaders, door de werkingen van de Heilige Geest, als waarachtig mens, in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Hij heeft in het geloof geleefd, geleden, gestreden, om de daad der zonde te bewenen en de straf der zonde te dragen tot in de vloekdood des kruises. Zodat Hij, het hoofd buigende voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid, Zijn geest gaf in de hand des Vaders.

En zo heeft Christus de genade des geloofs verworven om te vragen: Heere, wat wil Gij dat ik doen zal? Om in de liefde des geloofs onze zonden te bewenen, met bekentenis de eeuwige dood verdiend te hebben. Om zo tot eer van Zijn naam gesteld te mogen worden in de zegen van Zijn reddende liefde.

Soest.

R. Kok

SCHOOL VOOR DUNDAS EN HAMILTON

We ontvingen nog een gift van f 100,— van B. te D. en een gift van f 50,— van Z. te R. voor de bovengenoemde school. Heel hartelijk dank hiervoor. Het doet goed, dat zovelen begrip hebben voor de moeilijkheden, die de emigranten in Canada hebben wanneer ze hun kinderen goed christelijk onderwijs willen laten geven, zoals dat ook in overeenstemming is met de doopbeloften. Voor het geval ook anderen nog wat willen zenden volgt hier nogmaals mijn gironummer: 652422.

B.

JUBILEUM DS. D. SLAGBOOM

Op 14 oktober j.l. was er in de Eben-Haëzerkerk te Barendrecht een bijeenkomst ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijk van Ds. en Mevr. Slagboom en het 25-jarig ambtsjubileum van Ds. D. Slagboom. Daaraan voorafgaand was er 's middags gelegenheid voor hen die 's avonds niet konden komen om Ds. Slagboom en de zijnen geluk te wensen.

Het grote kerkgebouw was 's avonds geheel gevuld met belangstellenden uit Barendrecht en uit vorige gemeenten, die Ds. Slagboom mocht dienen. Verder waren er afgevaardigden en vrienden.

Het liep al tegen kwart voor 8 toen ouderling A. Kooiman voorstelde staande te zingen Psalm 103 : 1. Onder het zingen kwam de jubilaris met zijn naaste familie binnen om plaats te nemen in de eerste bank. Toen werd juist gezongen: „Vergeet nooit een van Zijn weldadigheden...” Br. Kooiman las vervolgens Psalm 111 en ging voor in gebed. Hij sprak een gevoelvol openingswoord, waarbij hij allen hartelijk welkom heette. Hij wees er op, dat we samengekomen waren om te gedenken Gods weldadigheid en trouw. Die waren in de 25 jaren die achterliggen gebleken.

Ds. Slagboom had al jong de begeerte om al de dagen zijns levens te wonen in het huis des Heeren om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. De Heere had zijn arbeid willen zegenen. De jubilaris zal moeten getuigen, dat hij geringer is dan al Gods weldadigheid en trouw, enz. Het is alleen door Gods genade. Er blijft een aanbidden en bewonderen over. Vooral als we het mogen zien in het licht van Christus offer. Br. Kooiman biedt namens de kerkeraad hartelijke gelukwensen aan en spreekt de wens uit, dat de Heere de jubilaris nog vele jaren moge sparen, ook voor de gemeente, om te verkondigen de volle raad Gods. Hij geve u — aldus de spreker — te verkondigen een rijke Christus en een arme zondaar en hoe die twee tot elkaar komen. Br. Kooiman sprak nog meer goede woorden en eindigde met de wens, dat de Heere de jubilaris tot een rijke zegen mocht stellen in hun midden.

Diaken J. Boer hield hierna onze aandacht gespannen met zijn Kroniek rond 25 jaar geleden. Hij bracht in herinnering, dat het juist 25 jaar geleden is, dat Ds. Slagboom in Middelburg bevestigd werd door Ds. A. Gruppen met 2 Tim. 4 : 2a: Predik het Woord, en dat Ds. Slagboom zijn intrede deed met Johannes 3 : 29: Die de bruid heeft is de bruidegom enz. Dat was aanleiding om nu hier bijeen te zijn. Samuël richtte een gedenksteen op: Eben Haëzer: tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen. Dat sprak van goedheid, macht en trouw. Van het begin af. Spreker had gesnuffeld in de jaargangen 1949 - 1951 van „De Wekker” en daaruit een en ander opgediept, wat hij ons liet horen. Hij deed aanhalingen uit pastorale brieven van Prof. G. Wisse, die nog wel eens een uitstapje maakte en zo ook meermalen sprak over Middelburg en de gemeente aldaar. Er kwamen ook gegevens omtrent de jubilaris naar voren, omtrent de toelating aan de theologische school, de beroepbaarstelling in 1951 enz. Het classicaal examen had plaats op 2 oktober 1951. Wisse is daarbij tegenwoordig geweest en heeft naar hij zelf schrijft een bescheiden gebruik gemaakt van de gelegenheid die hem geboden werd om aan de ondervraging deel te nemen. In de brief waarin hij dit mededeelt heeft Wisse het ook over wat er nodig is om werkelijk een dienaar des Woords te zijn. Br. Boer las dit voor. We hebben de beschikking niet (meer) over „De Wekker” waarin deze brief staat. Anders zouden we graag dit gedeelte van de brief hier hebben overgenomen.

Vervolgens bracht Br. J. Molenaar de felicitaties namens de gemeente Barendrecht over. Hij noemde verschillende dingen die opvallen, zoals de bijzondere toewijding voor de gehele gemeente van Ds. Slagboom en ook van mevr. Slagboom, de bijzondere takt om met mensen om te gaan, de getrouwheid in het bezoeken van zieken, bejaarden enz., het voorgaan in de bediening van het Woord, met hart en ziel, het wijzen op de noodzaak van de bekering, enz. Spreker is blij dat de Heere dit alles gegeven heeft. De eigen zangvereniging: „De Lofstem”, zong verzen uit verschillende psalmen (118, 23 en 84) en de Aäronitische zegenbede.

Daarna zongen we Ps. 77 : 7.

Er was een half uur pauze. Alle aanwezigen werden getraceerd op koffie (of frisdrank) en een gebakje. Alles was voortreffelijk geregeld. De verenigingen brachten hun felicitaties over in de vorm van een gedicht, dat voorgedragen werd door mej. H. van Krimpen. In dit gedicht werd een en ander uit de ambtelijke loopbaan van Ds. Slagboom naar voren gebracht.

Daarna kregen de afgevaardigden gelegenheid om een woord te spreken. Ds. Chr. Verhage deed dit namens het curatorium, Ds. L. W. van der Mey namens de classis Rotterdam, Ds. Tanis namens de Paedagogische Academie „De Driestar” en de Reformatorische scholengemeenschap „Quido de Brès” en als oud-pastor van Barendrecht. Zelf spraken we namens de commissie van redaktie van „Bewaar het Pand”.

De meeste sprekers, te beginnen bij ouderling Kooiman, boden aan het einde van hun toespraak geschenken aan. Dat had al eens bij de jubilaris de uitroep ontlokt: dat is veel te erg! Ds. Slagboom sprak met bewogenheid en woord van dank. Het was in zijn jeugd in zijn hart geweest: een ding heb ik, van de Heere begeerd... Tot roem van Gods genade mocht hij getuigen, dat hij het woord waarmee hij begonnen was had leren verstaan. Het was zo geworden, dat niet hij, maar dat de Heere begeerd had, dat hij al de dagen van zijn leven zou wonen in het huis

des Heeren om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel. Het is hem een wonder, dat hij nog Gods wonderen mag verkondigen. De Heere heeft een plaats voor de Brudegom, van wie de intreetekst spreekt, in zijn hart willen geven. Het gaat steeds meer om Hem. Zijn Naam wordt nooit genoeg verheerlijkt. Er is geen onderscheid. Het is enkel Gods vrije gunst, Die eeuwig Hem bewoog.

Spreker zegt hartelijk dank voor alle liefde, zoals die ook kenbaar is in de geschenken, die hij mocht ontvangen. Het stemt tot dankbaarheid dat zijn naaste familie aanwezig is. Hij dankt alle aanwezigen, in het bijzonder nog de voorbereidings-commissie en de jeugd en hij hoopt nog vele jaren onder hen te mogen arbeiden. De Heere alleen zij de eer. Daarbij paste het vers dat Ds. Slagboom opgaf, namelijk Psalm 89:8: Gij toch, Gij zijt hun roem...

Ouderling J. W. Kraaijeveld ging voor in dankgebed en liet zingen Ps. 72:11.

Daarna maakten nog honderden aanwezigen gebruik van de gelegenheid om Ds. en mevr. Slagboom en de familie de hand te drukken.

Daarmee was deze stijlvolle herdenking ten einde. Niet de mens stond in het middelpunt, maar de Heere, Die alles uit vrije genade aan Ds. Slagboom en de zijnen geschenken had en in Ds. Slagboom ook aan de kerk en aan ons.

Daarin ligt ook alleen het rechte gedenken, wanneer de Heere de eer krijgt.

B.

NAAR DE CATECHISATIE

198

VAN DE KERK (11)

Haar kentekenen (7)

We hebben besproken, hoe Rome als kerk haar macht en gezag heeft en stelt, boven de Schrift.

Zij meent met het onherroepelijke van haar uitspraken en leer vast te staan, juist tegenover de sterke verdeeldheid van het protestantisme.

Maar zoals wij nu sinds de laatste jaren nagaan, blijkt toch, dat binnen haar muren lang niet meer die eenheid gevonden wordt, gezien de verschillende veranderingen van leerbeschouwingen bij haar geestelijken onderling.

De Reformatie keerde weer terug tot het zuivere uitgangspunt: *alleen de Schrift!* En zo deed zij het gezag en de macht van Gods kerk weer ONDERWORPEN zijn aan de Heilige Schrift en kwam het DIENEND karakter van het gezag der kerk in het juiste licht te staan. Maar de Christelijke kerk heeft toch ook haar uitspraken in haar belijdenisgeschriften vastgesteld? Zeer zeker. Maar die hebben voor haar geen onfeilbaar gezag, zoals de Bijbel dat heeft. Nooit mogen de belijdenisgeschriften boven Gods Woord gesteld worden, maar zij moeten altijd aan de Schrift appellabel zijn, d.w.z. dat zij aan de Schrift moeten getoetst worden. Welk gezag hebben zij dan? Zij zijn kerkelijk-bijbelen. Vandaar dat wij spreken van: „naar Schrift en confessie of belijdenis.”

Waarom kwam nu de Reformatie het dienend gezag der kerk weer te verbinden? Niet aan de persoon, die het ambt bedient, zoals Rome doet, maar aan het ambt zelf. En dat is zuiver naar de Schrift. We hebben dit in onze vorige les al opgemerkt, bij Jezus' uitspraak: „Gij zijt Petrus en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen.”

Christus is het Hoofd der kerk. Maar Hij voert Zijn driefoudige ambtsbediening in Zijn kerk uit door mensen, die Hij daartoe begenadigt, roept en uitzendt.

Het apostolisch ambt is als een BIJZONDER ambt beëindigd met de dood van de apostelen. Daarvoor zijn de z.g.n. GEWONE ambten in de plaats gekomen, namelijk het herder- en leraarsambt, het ouderlingenambt en het ambt van de diakenen, zoals die in Gods Woord gesteld zijn. De formulieren voor de bevestiging van ambtsdragers verklaren duidelijk de betekenis van deze drie ambten. Wij behoeven naar we menen dus niet nader op die betekenis in te gaan.

De laatste jaren vooral hebben de kerken zich bezig gehouden met de kwestie over de „vrouw in het ambt”. In vele kerken zien we vrouwen de ambten bedienen. De Bijbel geeft echter o.i. duidelijk aan, dat zulks niet mag. Zie I Korinthe 14.

Over deze materie is veel geschreven. Wat het diakenambt betreft, zien we, dat het diakonale werk de laatste jaren wel wat verandering heeft ondergaan in verband met de sociale uitkeringen door de overheidsinstanties. Dit neemt niet weg, dat de taak der barmhartigheid nog velerlei is. Mogen „vrouwen” niet een diakenambt bekleden? Ook naar I Kor. 14 dit ambt niet als zodanig. Wel lezen we in de Schrift, dat vrouwen werk van barmhartigheid in de gemeenten verricht hebben, zoals Dorcas, Fébe, en meerderen. De ambtelijke bediening van de predikanten en ouderlingen betreft de uitoefening van de sleutelmacht, zoals die in Zondag 31 van onze Heidelbergse verklaring wordt. Het gaat hier over de ontsluiting en toesluiting van het Koninkrijk der Hemelen. Maar het betreft toch hier de kerk? Zeer zeker. Zijn dan deze beide gelijk? Dat weer niet. Wel staan zij in nauw verband met elkaar. Wat is dan het onderscheid, zo vraagt u?

Dan moeten we eerst even trachten te belichten, wat we onder het „Koninkrijk der hemelen” hebben te verstaan.

Het Koninkrijk der hemelen omvat meer dan wat de kerk is. Het is het rijk der genade, van welk rijk de ware gelovigen alleen de onderdanen zijn. Dat geldt vanzelf ook van de Kerk (Kerk met een hoofdletter) en dat is de levende Kerk, dat zijn de levende lidmaten der Kerk. Maar het Koninkrijk der hemelen omvat daarbij ook heel de schepping, welke bij de wederkomst van Christus zal delen in de verlossing. Waarvan? Wel, van de vloek der zonde, waaronder zij thans zucht. Dat lezen we in Romeinen 8:19-22: „Want het schepsel, als met opgestoken hoofde, verwacht de openbaring der kinderen Gods.” En in vers 22: „Want wij weten, dat het ganse schepsel tezamen zucht en tezamen als in barensnood is tot nu toe.” Deze onder de vloek liggende schepping ziet als het ware reikhalzend uit naar de verlossing van onder die vloek. Niet dat de schepping gezondigd heeft, maar krachtens het feit, dat de mens gezondigd heeft, is zij gekomen onder de vloek der zonde. Deze onderworpenheid gevoelt zij als een last, zij het onbewust. Ik vind het altijd zulk een treffend voorbeeld, wat we eens lazen van een voerman op zijn wagen. Zijn paard wilde echter niet trekken en daarom sloeg hij dat paard met zijn zweep. Toen kwam een man, die achterlijk was, op hem af en riep de voerman toe: man, je moet dat dier niet slaan, maar mij, want ik heb gezondigd. Was dat niet ontroerend?

Hóé zal die verlossing van het schepsel eens zijn? We lezen in II Petrus 3:12: „Verwachten de en haastende tot de toekomst van de dag Gods, in welke de hemelen, door vuur ontstoken zijnde, zullen vergaan en de elementen brandende zullen versmelten.”

Uit die door vuur gelouterde aarde zal dan komen de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarop gerechtigheid zal wonen. II Petr. 3:13; Openb. 21:1.

Is dus het Koninkrijk der hemelen van ruimer begrip dan dat van „kerk”, waardoor komt nu anderzijds het verband tussen beide uit? Wel, dat de kerk het instituut is, waarin de ONDERDANEN van het Koninkrijk Gods worden toegebracht. En zal dit aan het eind der eeuwen zijn gebeurd, dan is de kerk als instituut niet meer nodig, want dan zal de triumferende Kerk het eeuwige Koninkrijk Gods zijn ingegaan en het met heel de verlorne schepping beërven, haar bereid „van voor de grondlegging der wereld”, dat is dus van eeuwigheid!

Maar, ons uur is verstreken en hopen we D.V. een volgende keer nader terug te komen op de bediening van de genoemde „sleutelmacht” der kerk.

Onderzoeken we ons echter nauw, of we door genade een onderdaan van dat Koninkrijk zijn geworden en de eigenschappen van het ware onderdaan-zijn mogen kennen.

Geve de Heere ontvangen genade Zijn volk het onderdaan-zijn-geworden in de praktijk te beleven.

E.

v. L.

WEER NAAR CANADA

5

Op een middag ging Marja met ons naar Simcoe. Daar wordt een grote stad gebouwd. We waren er wel vaker geweest om eens een kijkje te nemen op het werk van Bill, die in de bouw

werkt, samen met een vriend. In de vakantietijd hadden ze allebei hulp van een zoon. Ze waren bezig met een huis, dat al bijna klaar was. Het gaat daar anders en vlugger dan meestal hier. Wel kunnen we hier en daar opmerken, dat de Canadese wijze van bouwen ook in ons land toepassing gaat vinden. Als het basement — de kelderverdieping over de hele oppervlakte van het huis — klaar is wordt de bovenbouw gemaakt, helemaal van hout. Dat geschiedt door onderaannemers, die daarvoor een bepaalde prijs bedingen. Tegenwoordig wordt meestal om een huis een muur van steen gemetseld. Daardoor is er voor het uiterlijk geen verschil met woningen die in ons land gebouwd worden.

In Canada hebben de meeste mensen een eigen woning, vaak een soort bungalow, met een perceel eigen grond eromheen. De kosten van het bouwen zijn de laatste jaren aanzienlijk gestegen en daarmee ook de prijzen van de huizen. Daarbij komt, dat de rentestandaard in Canada nog hoger is dan hier. Dit brengt mee, dat er weinig bedrijvigheid in de verkoop is en dat heeft weer tot gevolg, dat er werkeloosheid in de bouw is. Want daar is het zo dat nieuwe huizen pas gebouwd worden wanneer vast staat dat ze verkocht worden.

We reden door naar Port Dover. Dat is een klein plaatsje aan de noordkant van het Erie-meer. Vroeger was het een badplaats, maar nu was het er erg stil. Er is een klein haventje. Zo nu en dan voer er een schepje uit of kwam er een binnen. Vissers waren bezig netten te boeten. Vakantiegeers maakten een wandeling naar het havenhoofd. Anderen waren aan het proberen wat vis te vangen.

Er liep een oude man met tractaatjes. Hij gaf er ons ook een paar, maar maakte geen praatje. Hij liep dadelijk door. Even verder stond een auto geparkeerd. De chauffeur zat nog op z'n plaats, achter het stuur. Daar bleef de oude man geruime tijd praten. Zeker om op een eenvoudige wijze het evangelie te brengen. We laten hier in het midden in hoever dat zuiver geschiedde. Het gaat ons wel om de gedachte, dat anderen onder de zegen des Heeren soms door een eenvoudig woord tot de kennis der waarheid komen. En dan moet er vooral van Gods volk, van hun woord en wandel, een goed getuigenis uitgaan.

We vertoefden een poos aan het water. Het Erie-meer is zo groot als een zee. De overkant, de kust van de Verenigde Staten, is niet te zien. Net als bij het Noordzeestrand. Dan kunnen we de kust van Engeland evenmin zien.

De tijd riep om de auto op te zoeken en zo keerden we naar huis terug. Het was heen en terug een mooie tocht langs koren- en tabaksvelden, over heuvels en door dalen en door verschillende dorpen. Het landschap is daar heel anders dan in ons land, maar het is even boeiend en indrukwekkend. Het spreekt van de Schepper en Onderhouder van alle dingen, Die Zijn zorg uitstrekt over het geschapene, opdat er van jaar tot jaar voedsel zal zijn voor mens en dier. Geheel naar Zijn woord, dat zaaiing en oogst enz. niet zullen ophouden zolang de wereld blijft bestaan.

Onze schoonzoon zorgde voor nog een tochtje. Hij had een paar dagen vrij en stelde ons voor, dat we met z'n allen — ook de kleinkinderen — naar Dresden zouden gaan. In Canada is ook een plaats die zo heet. Vele steden en dorpen hebben namen, die meegenomen zijn uit het oude vaderland. Dit Dresden is niet zo groot. Het heeft slechts 2400 inwoners, maar toch heeft het enige betekenis.

Daar staat nog de woning van Ds. Johnson, een negerpredikant en daar is een museum dat herinnert aan de dagen van de slavernij. Toen er nog slavernij in de Verenigde Staten was, vluchtten vele slaven naar Canada. Zij kwamen in dit gedeelte van Canada terecht. Daar hadden ze de vrijheid. In Canada is nooit slavernij geweest. Ds. Johnson werd hun predikant. Hij was als kind zelf slaaf geweest. Na de afschaffing van de slavernij in de Verenigde Staten zijn velen weer teruggekeerd naar hun vroegere woonplaats. Ondanks hun verleden als slaaf voelden ze toch de Verenigde Staten als hun vaderland. Ds. Johnson bleef met enkele negers achter en is daar gestorven en begraven.

De bedoeling was, dat we even door zouden rijden naar Chattam om Ds. C. Bos te bezoeken, die daar sinds enige tijd predikant is van de Free Reformed Church. Deze gemeente bestond enige tijd geleden 25 jaar. Ds. J. Tamminga, nu

emeritus-predikant te Grand Rapids, was haar eerste predikant. We vonden een verslag van de herdenking in Hollandia News, een blad dat elke veertien dagen in Chattam verschijnt en in het Nederlands gedrukt wordt. Het is begrijpelijk, dat zo'n blad vooral voor oudere emigranten van waarde is. Zij kennen vaak het engels niet voldoende om in die taal wat te lezen en zij blijven in hun hart toch aan het oude vaderland verbonden.

We willen hier iets uit het verslag overnemen en daarmee dit artikel besluiten.

Ds. J. Tamminga, de eerste predikant van deze gemeente, had de leiding bij de herdenkingsavond. Op een geestige manier, wat hem eigen is, liet hij de ruim 200 aanwezigen iets horen over de ervaringen tijdens de eerste jaren van de gemeente. Hij kwam als predikant naar Canada en liet in Nederland (Enschede) een grote gemeente achter, die in de regel meer dan duizend kerkgangers onder zijn gehoor trok. In Chattam was het aantal in het begin ongeveer twintig personen en genoot hij de steun van een zeer kleine kerkeraad, bestaande uit een ouderling en een diaken. „Niettegenstaande”, zei ds. Tamminga, „had ik nooit een hevig verlangen om naar Nederland terug te gaan en daar mijn ambt te hervatten, omdat ik geloofde dat mijn taak was gelegd in Canada en wel tussen dit kleine deel van de Kerk van Christus.” In het begin woonde ds. Tamminga 30 mijl buiten Chattam in een huis dat niet van alle moderne gemakken was voorzien, maar het was bewoonbaar. Toch waren die jaren daar de mooiste van zijn leven.

Het historisch overzicht werd gegeven door de heer Koopman. Hieruit bleken de moeiten en strijd van een emigranten gemeente.

B.

JAARBOEK 1976

VAN DE FREE REFORMED CHURCH OF NORTH AMERICA

Met deze kerkgemeenschap staan onze kerken in correspondentie. Daarom mogen we wel belangstelling hebben voor de gang van zaken daar. Temeer, omdat de kerken daar voor een groot gedeelte gevormd zijn uit emigranten, die vroeger tot onze kerken behoorden.

We namen dit jaarboek uit Canada mee en willen er hier een en ander uit vertellen.

De redactie was in handen van Ds. C. Pronk en Mr. C. Van der Sloot. Het formaat is groter dan het formaat van het jaarboek van onze kerken. Het telt veel minder bladzijden, wat begrijpelijk is, gezien het gering aantal kerken dat tot deze groep behoort. Het boek ziet er eenvoudig, maar keurig verzorgd uit. Het is onmisbaar voor ambtsdragers en voor hen, die kerkelijk meeleven.

Er zijn thans 8 dienstdoende predikanten. Drie ervan hebben voorheen onze kerken gediend, namelijk de predikanten C. Bos te Chattam, P. den Butter te Toronto en J. Overduin, thans te Pitt Meadows in B.C. Er is één emeritus-predikant, namelijk Ds. J. Tamminga, die vroeger in verschillende gemeenten in ons land heeft gestaan. Er zijn twee predikants-weduwen. Verder worden genoemd de zendelingen met hun helpers. Uit de opgave van feestdagen blijkt, dat de dankdag in Canada op een andere datum valt dan in de Verenigde Staten. In 1976 zal dat respectievelijk 11 oktober en 25 november zijn.

De synode zal D.V. vergaderen op 2 september a.s. En zijn uiteraard veel minder afgevaardigden dan bij ons. Er komen ook minder zaken aan de orde. Daar kan men nog in één dag klaar komen. Bij ons duurt zo'n generale synode veel en veel te lang. De kerken in Canada en de Verenigde Staten hebben slechts één classis, die alle gemeenten omvat, behalve de beide gemeenten in de West.

Van alle gemeenten zijn de belangrijkste gegevens opgenomen. Deze keer staan er foto's van alle kerkgebouwen in. In het vorige jaarboek ontbraken er enkele foto's.

Na de gegevens van de verschillende kerken volgt er een samenvatting. Daaruit blijkt, dat er 1658 doop- en 1419 belijdende leden waren op de tel-datum. In totaal is dit 3077. Een jaar tevoren was dit totaal 2983. Er zit dus nog wel enige groei in de gemeenten daar. De grootste gemeente is nog Dundas met 386 leden en doopleden (een jaar tevoren was dit 387), op de voet ge-

volgd door Grand Rapids met 377 leden en doopleden (14 meer dan een jaar tevoren). Pitt Meadows in het verre westen heeft slechts 85 leden en doopleden. Zij is de kleinste van alle. Kortgeleden ontving zij een eigen predikant. Dat moet wel veel financiële inspanning vragen van zo'n kleine gemeente. Het overzicht licht ons niet in omtrent verhuizingen en sterfgevallen en andere feiten, die van invloed zijn op het ledental. Hierna volgt een overzicht van het verenigingsleven, landelijk en gemeentelijk. We krijgen de indruk, dat er betrekkelijk veel op verenigingsgebied wordt gedaan. Er zijn zondagsscholen, jeugdverenigingen enz.

Evenals bij ons zijn ook daar allerlei deputaatschappen. Die worden vermeld met de namen van de deputaten. Er zijn twee studenten in opleiding.

Onder de opgave van penningmeesters van kerkelijke kassen vinden we apart vermeld de kas voor de arbeid onder de Joden. Die wordt beheerd door Mr. J. D. Tamminga, 105 Lawnside Drive, Toronto, Ontario, M6L 1Z6, Canada. Indertijd hebben we in ons blad de bank vermeld, waarop gelden voor dit doel kunnen worden gestort. We vermelden de gegevens nog eens. Mogelijk is dit van belang voor kerken of particulieren of anderen, die geld voor dit doel willen overmaken. Hier volgen de gegevens: Canadian Imperial Bank of Commerce, Main Branch, Commerce Court, Toronto, Ontario, Canada, credit-savingsno. 96-14761 Free Reformed Church of North America.

We tekenen hierbij aan, dat verschillende keren gebruik is gemaakt van de rekening van ons blad of van onze persoonlijke rekening. Dat heeft veel voor. Het bespaart kosten. Daarom zouden we willen adviseren het geld, dat men voor dit doel beschikbaar heeft op mijn rekening te storten, nl. postrekening 652422. Ik verantwoord alles in ons blad en zorg voor doorzending naar Toronto. Op deze wijze hebben we al meer dan f 6000,— overgemaakt. Mr. Tamminga zal nog een verantwoording sturen voor opname in ons blad.

We voegen hieraan toe, dat we erop rekenen, dat Ds. Den Butter een en ander voor ons blad schrijft omtrent zijn contacten met de Joden in Toronto. We vernamen in Canada al, dat hij in verschillende gemeenten belangstelling voor de arbeid onder de Joden weet op te wekken.

The Messenger is het orgaan van de Free Reformed Church, evenals De Wekker dat voor onze kerken is. Er zijn nog andere publikaties. Ook is er de radio ministry elke zondagavond op verschillende tijden via zes stations. Deze arbeid wordt verricht door Ds. C. Pronk. Thans handelt hij over het bijbelboek Exodus. Regelmatig krijgen we zijn toespraken in druk toegezonden. Het overzicht over 1975 is van de hand van Ds. A. Stehouwer. Daarin schrijft hij over de kerken, classis, synode enz. Hij geeft in het kort een samenvatting van belangrijke feiten over het vorige jaar.

Dan volgt nog een korte geschiedenis van de kerk van Dundas en omstreken. Die kerk bestaat al meer dan 25 jaar. Mogelijk dat we later gelegenheid hebben dit artikel vertaald in ons blad over te nemen.

Tenslotte komt er nog een artikel van de hand van Ds. J. Tamminga over de prediking. We hebben enige tijd geleden dat artikel door medewerking van genoemde predikant in ons blad kunnen opnemen. In ons land en overzee mag wel overdacht en betracht worden wat Ds. Tamminga zegt. Het feit dat over dergelijke zaken gesproken moet worden is op zichzelf bedenkelijk. Maar het is een gelukkig verschijnsel, dat er overzee nog voor de grote gevaren gewaarschuwd wordt. En dat kan in ons land ook niet genoeg gebeuren.

Hiermee nemen we afscheid van dit jaarboek. We kennen verschillende van de kerken in Canada enigszins van nabij, doordat we elk jaar enkele zondagen daar doorbrengen en in contact komen met leden en meeleven. We hebben daarbij kunnen constateren, dat er genoeg reden is om zorg te hebben over de gang van het kerkelijk leven, maar ook dat er het werk des Heeren nog is tot behoud van zondaren. Het Woord doet zijn kracht en is een reuke des levens ten leven of een reuke des doods ten dode. De Heere geve, dat er velen bearbeid mogen worden op een zaligmakende wijze door de Heilige Geest.

B.

N.B. Dit artikel werd reeds enkele maanden geleden geschreven, geruime tijd vóór de synode van 2 september. Die datum is inmiddels al voorbij. Het bedrag dat voor de arbeid onder de joden in Toronto is overgemaakt is nu al ongeveer f 9.000,—.

B.

VOOR DE JEUGD

BESTE JONGELUI!

Gideon 77

„Daarna zeide hij tot Zebah en Zalmuna: Wat waren dat voor mannen, die gij te Thabor dood-sloegt? En zij zeiden: Gelijk gij, also waren zij, enerlei van gedaante als koningszonen. Toen zeide hij: Het waren mijne broeders, mijner moeders zonen: zo waarlijk als de Heere leeft, zo gij hen had laten leven, ik zou ulieden niet gedood hebben.

En hij zeide tot Jether, zijn eerstgeborene: Sta op, dood hen; maar de jongeling trok zijn zwaard niet uit, want hij vreesde, dewijl hij nog een jongeling was.

Toen zeiden Zebah en Zalmuna: Sta gij op en val op ons aan, want naardat de man is, zo is zijn macht. Zo stond Gideon op en doodde Zebah en Zalmuna, en nam de maantjes, die aan hunner kemelen halzen waren”.

Richt. 8 : 18 - 21

De lieden van Sukkoth en Pnuël hadden dus hun verdiende straf ontvangen. De toren waarin de lieden van Pnuël zich hadden verschanst, bood hun geen veiligheid. Geen enkele toren kan ons enige veiligheid verschaffen, buiten die ene Toren, waarover gesproken wordt in Spr. 18 : 10: De Naam des Heeren is een sterke Toren; de rechtvaardige zal daarhenen lopen en in een hoog verstrekt gesteld worden. Doch de lieden van Pnuël waren niet rechtvaardig, zij waren niet oprecht. Zij zochten geen verberging tegen de rechtvaardig verdiende straf bij een genadig God en daarom kwamen zij door eigen schuld om. Dit zal zovelen overkomen, die ergens anders zich zoeken te verbergen, dan alleen bij de Heere. We hebben daar de vorige keer al op gewezen. Doch de zaak is er belangrijk genoeg voor, om er nog even op terug te komen. Jonge vrienden en ook ouderen, zoekt toch voor alle dingen je leven geborgen te krijgen bij de Heere. Alleen diegenen, die bij Hem, als oprechten, schuiling zoeken, door het geloof, worden niet beschaamd. Die krijgen als arme zondaren, die het moeten belijden de dood te hebben verdiend, genade. Zij kruipen niet in hun torens, maar komen er juist uit, om zich over te geven, op genade of ongenade. En de zodanigen nu verkrijgen genade, op grond van de verdienste van de Heere Jezus Christus, Die voor de zondaren gestorven is. Wie dat beleefd — en dat wordt beleefd — die komt in het wonder van de vrije genade terecht. Ik gun jullie daar allemaal een goed portie van.

Na deze rechthandeling, want dat was het tenslotte toch, ging Gideon naar huis. Hij is, zo moeten we het ons voorstellen, te Ofra aangekomen. De twee koningen Zebah en Zalmuna leefden nog. Zij waren er de „levende” bewijzen van, voor de plaatsgenoten van Gideon, niet wie Gideon was, maar Wie de Heere was voor een schuldig volk. Want dat was toch het volk Israël? Daarom was de verdrukker, de vijand over hen gekomen. Doch de Heere had hen genadig uit de hand van de onderdrukkers verlost. Dat was door hen ook niet verdiend. Integendeel! Het was door Gideon bewerkt. Die was daartoe, als middel, door de Heere gebruikt. Dat moet ons ook nu weer doen denken aan de meerdere Gideon, de Middelaar Gods en der mensen, de Mens Christus Jezus, Die de verlossing voor de ganse uitverkoren kerk bewerkt heeft, en dat met de letterlijke inzet van heel Zijn leven, ja ten koste van Zijn leven, opdat mensen die de dood verdiend hebben, het leven zouden kunnen verkrijgen, van nu aan tot in der eeuwigheid.

Wat gaat er nu met die heidense koningen gebeuren? Toen Gideon thuis kwam heeft hij vernomen, op welke wijze weten wij niet, maar het ligt in het verhaal besloten, dat er tijdens de bezetting door de Midianieten ook nog familieleden van hem waren gedood. Dat was niet gebeurd in een eerlijke strijd, maar op een menselijk onwaardige wijze. Zij zijn waarschijnlijk gevallen door een soort „standgericht”. Ik heb dit woord maar even tussen aanhalingstekens

gezet. Want het is tegenwoordig gelukkig uit de mode. Doch in de oorlog 1940 - 1945 was dit een bekend en gevreesd woord. De ouderen onder

herinneren zich dat nog wel. En de jongeren moeten dat ook weten. Je werd dan door de vijand, soms geheel willekeurig, opgepikt. Vooral vooraanstaande personen liepen gevaar. En dan werd men zonder vorm van proces doodgeschoten. Met geen ander doel, dan om ons volk ontzag in te boezemen, en te doen verstaan, dat men met de vijand niet spotten kon. Ja, dat was toen een vreselijke tijd. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat het nu geen vreselijke tijd is. Want ook nu worden er weerloze mensen vermoord en dat op de meest koelbloedige wijze. En dan denk ik aan die ongeboren kinderen, die reeds voor dat ze het levenslicht hebben aanschouwd, van het leven worden beroofd. Wat nemen diegenen, die aan deze afschuwelijke zaken sanctie verlenen, een ontzettende verantwoordelijkheid op zich. Mogelijk zullen zij deze stukjes wel niet lezen, wat overigens wel te wensens was. Dan zouden zij daar ook uit af kunnen lezen wat hen te wachten staat, als de meerdere Gideon straks Zijn laatste gerichtshandeling uitoefenen zal.

De broeders van Gideon zullen dus wel op een dergelijke wijze te Thabor om het leven gebracht zijn. Wie het gedaan heeft, weet Gideon niet precies. Hij is ten deze ook maar een mens. Hij is niet alwetend. Dat is er tenslotte maar Eén. Niettemin is zijn verdenking sterk gericht op die twee koningen, die daar voor hem staan. En om zekerheid van de zaak te verkrijgen, kleedt hij zijn vraag als volgt in: Wat waren dat voor mannen, die gij te Thabor doodsluogt?

Ja, nu moeten deze koningen spreken. Zij kunnen er niet om heen, hoe gaarne zij dit mogelijk ook zouden hebben gewild. Doch het zijn gevangenen mannen, en uitzicht op leven hebben zij niet. Daarom zeggen zij het maar rondt: Gelijk gij, alzo waren zij, enerlei, van gedaante als koningszonen. Zij hebben dus in Gideon en degenen die zij gedood hadden, trekken van overeenkomst gezien. Zij geleken op Gideon! Zij worden „koningszonen” genoemd. Zo was hun gedaante. Dit zat niet aan de buitenkant. Want het geslacht van Gideon was geen koningsgeslacht. Zij waren van boerenafkomst, hoewel hun vader Joas een vooraanstaande plaats in het leven innam, gelijk jullie nog wel weten zullen. Dat ze toch „koningszonen” worden genoemd, zat hem in hun voornaam voor. Het waren edele mensen. Het is niet onmogelijk dat zij het zo hebben gezegd, om Gideon daardoor nog wat te vleien en zodoende zijn oordeel over hen wat gunstiger te doen zijn, dan zij hadden verdiend. Door de betiteling van „koningszonen” werden de broeders van Gideon toch geëerd, en Gideon en pasant. Het is ook mogelijk dat zij het hebben gezegd met een verhard hart, om Gideon, nu er toch geen uitweg meer was, nog te treffen, zo in de geest van: Wij waren niet bang en zijn het nu nog niet. Al waren uw broeders nog zo voornaam, nog zo edel, wij schroomden niet om hen te doden. En denkt daarom nu maar niet dat wij van u nu zo bang zijn. Ik heb zowel het één als het ander als een mogelijkheid gesteld. Want wie kan precies zeggen wat er in het hart van een mens om kan gaan? Wie zijn eigen hart een beetje kent, weet dat het erg arglistig is, en dat een mens — ook een jong mens — tot alle boosheid geduriglijk geneigd is. Geeft ten deze maar veel acht op uw eigen hart. Het kan de zelfkenis bevorderen.

Na deze bekentenis, zegt Gideon: Het waren mijne broeders, mijner moeder zonen. Dat wil zeggen: het waren niet alleen kinderen van zijn vader, maar ook van zijn moeder. Misschien denken jullie: Dat is nogal logisch! Volgens onze begrippen wel. Maar in de tijd van Gideon kwam het nogal voor dat men wel van een zelfde vader was, maar niet van dezelfde moeder. Denkt b.v. maar aan de kinderen van Jacob. Die had twee vrouwen en twee bij-vrouwen, en heeft bij die vier, dertien kinderen gewonnen, twaalf zonen en één dochter. Al die kinderen hadden dus wel Jacob tot hun vader, maar zij hadden niet dezelfde moeder. Dat was dus hier wel het geval. Het waren dus volle broers van Gideon. En dan kruipt natuurlijk het bloed, waar het niet gaan kan. Deze bekentenis liet, met andere woorden, Gideon niet onberoerd. Zijn bloedeigen broers waren wreedaardig vermoord. Dat hadden Zebah en Zalmuna gedaan. Dat bleek nu zonder meer duidelijk.

Zonder de dingen te gaan vergeestelijken, zitten hier toch wel rijke geestelijke gedachten in.

Want dat Gideon een type geweest van de Heere Jezus, is wel duidelijk. De Heere Jezus nu heeft ook broeders (en zusters). Die gelijken ook allemaal op Hem. Want ze zijn in de wedergeboorte de beelde des Zoons gelijkvormig geworden. Het zijn dan ook „koningszonen” in geestelijke zin, in de volle betekenis van dit woord. En wie zich daaraan vergrijpt begaat een levens-gevaarlijke zaak. Want wie des Heeren volk aanraakt, die raakt Zijn oogappel aan. En dat is een zaak die niet ongestraft kan blijven. Denkt daar maar eens over na. En dan moet ik nu weer gaan eindigen. De volgende keer gaan we weer verder. Inmiddels verblijven we, jullie aller vriend

Ds. H. C. v. d. Ent

DÄCHSEL'S BIJBELVERKLARING

Den Hertog's Uitgeverij - boekhandel B.V., Lange Nieuwstraat 52a, postbus 2421, Utrecht zond ons een ex. van delen 1 en 2 van het O.T. van bovengenoemde bijbelverklaring.

De volledige titel is tamelijk breed. Die nemen we niet over. Wel vermelden we, dat het hier gaat om de tweede druk, bewerkt door H. van Griethuijsen Antzn., predikant te Oosterwolde (Gelderland), met een voorwoord van J. W. Felix, predikant te Utrecht.

In het eerste deel (van Genesis tot en met Deuteronomium) komen voorwoorden voor van deze beide predikanten. In het voorwoord van Ds. Felix lezen we, dat er aan de eerste druk grote gebreken kleven. Het verblijdde hem daarom dat nu een enkel Gereformeerd godgeleerde de taak op zich genomen had van deze bijbelverklaring een geheel nieuwe bewerking te leveren. Ds. Van Griethuijsen merkt in zijn voorwoord op, dat dit deel een geheel vrije bewerking van Dächsel's werk mag worden genoemd. Aan zeer veel Gereformeerde uitleggers is een ruime plaats gegund. Vele aanhalingen uit Calvijn's werken zijn opgenomen, dewijl het onomstotelijk waar is, dat het aan de Geneefse Hervormer gegeven is, door Gods genade, die diepten der H. Schrift te verstaan, zoals bijna aan geen ander het gegund is. Aldus Van Griethuijsen. Dat was in 1892.

Nu verschijnt er een ongewijzigde herdruk. Men zou het een bezwaar kunnen achten, dat zo geen ruimte is gelaten aan de verklaringen van Calvinistische exegeten van later tijd. We menen echter, dat we niet op deze wijze over de heruitgave van dit werk moeten oordelen. Wanneer werkelijk nieuwere verklaringen van dit werk zouden moeten worden verwerkt dan zou het wel eens onmogelijk kunnen blijken om tot zo'n uitgave te komen. Bovendien zou de vraag zijn of dan alles wat thans in de herdruk aan verklaring van Calvijn en anderen is opgenomen er dan onverkort in een gewijzigd werk zou kunnen worden vermeld. Het zou er op neer komen, dat we niet de beschikking kregen over Dächsel's bijbelverklaring, zoals Van Griethuijsen die bewerkt heeft. En daaraan blijkt juist behoefte te zijn. Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat veel oude lektuur opnieuw wordt uitgegeven. En dat de vraag naar vroegere bijbelverklaringen zo groot is, dat er uitgevers zijn, die voor herdruk zorgen in de overtuiging, dat de nieuwe oplaag zijn weg wel zal vinden.

In dat licht willen we deze heruitgave zien en van harte toejuichen. We hebben hier te maken met een Schriftgetrouwe bijbelverklaring.

Velen zullen haar wel kennen, mogelijk al van een vereniging waarvan zij lid waren of zijn, die het onderzoek van Gods Woord als hoofddoel heeft.

Er zullen er ook zijn, die zich geen idee kunnen vormen van de wijze, hoe deze verklaring is ingericht. Ten gerieve van hen laten we hier de verklaring volgen van Genesis 1:1.

In den beginne, dat is, toen de tijd naar Gods welbehagen aanving ¹⁾, schiep ²⁾, God ³⁾, door middel van het Woord, dat in den beginne bij Hem was, (Joh. 1:1-3; Coll. 1:15, 16) den hemel ⁴⁾ en de aarde ⁵⁾ a).

a) Ps. 33:6; 89:12; 136:5. Hand. 14:15; 17:24. Hebr. 11:3.

¹⁾ Wat vóór dit begin was, is de eeuwigheid. Vóór dit begin was er geen tijd, gelijk er eens geen tijd meer zal zijn (Openb. 10:6). Nu ontstaat het begrensde; bij de wording der stof is het begin van den tijd.

De Engelen zijn in den beginne geschapen, want zij zijn niet eeuwig, het Woord was in den beginne (Joh. 1:1) en is dus eeuwig. (Van Lingen). ²⁾ Uit niets wordt onder de handen van het scheppel in alle eeuwigheid niets; het is het Majesteitsrecht Gods alleen, uit niets iets te maken. (Rothe).

Scheppen is iets uit niets te voorschijn roepen. Het woord „scheppen” heeft een dubbele betekenis, waarvan de eerste meer ziet op de voortbrenging, de oproeping van de stof en het wezen zelf uit niet; en de andere meer op de vorming en bearbeiding van den ongevormden en machtelozen nog ruwen klomp, die voor levensvoortbrenging in en uit zichzelf onmachtig, onvatbaar is. (Van Ronkel).

Al leert het vervolg, dat de aarde ook haren eigen hemel heeft, de hemel, waarvan in Gen. 1:1 gesproken wordt, is een ander, hooger en reiner. (Van Ronkel).

³⁾ Het Hebreeuwsche woord (Elohim) is eene meervoudige vorm en geeft macht te kennen, terwijl het werkwoord „schiep” in het enkelvoud staat. Zoo wijst ons reeds het eerste bijbelwoord op het verborgene, het mysterie van het goddelijke Wezen, maar ook dat in de schepping van hemel en aarde al de deugden Gods op het heerlijkst hebben uitgeblonken.

⁴⁾ Onder „den hemel” hebben wij te verstaan den hemel der hemelen, met zijne heilige Engelen en Aartsengelen.

Immers, toen God de aarde grondvestte zongen de morgensterren (Job 38:4-7) d.i. de Engelen.

⁵⁾ Welk eene Wijsheid in deze eenvoudige woorden! De wijzen aller eeuwen hebben nagespeurd, welke de oorsprong aller dingen geweest zij, en de een heeft genoemd eenige stofdeeltjes, de ander een groot wereld-ei; weder anderen noemden water en gas.

Reeds dit eerste woord des Bijbels geeft het duidelijk bewijs, dat de heilige mannen Gods, door den H. Geest gesproken hebben. (Van Lingen).

Tot zover de verklaring. Men kan dus zien, dat de tekst zelf vet gedrukt is en dat er verklarende woorden tussen gevoegd zijn. Daarna volgt verwijzing naar verschillende andere Schriftgedeelten en daarna een weergave van wat verschillende andere godgeleerden gezegd hebben. In dit eerste vers wordt al tweemaal iets van onze vroegere docent Van Lingen opgenomen. Ook onder andere verklaringen komen we zijn naam tegen. Evenals die van veel anderen, die onder ons een min of meer goede klank hebben.

Het werk is voortreffelijk uitgegeven in kloek formaat, met zeer duidelijke druk.

De uitgever schrijft nog het volgende:

De volgende delen van het O.T. de delen 3 en 4 verschijnen eind november.

De prijs bedraagt tot 31 dec. 1976 f 70,— per deel of f 280,— compleet.

Na deze datum f 85,— voor losse delen en f 320,— compleet.

Het Nieuwe Testament is thans volledig uitverkocht en we hopen volgend jaar een begin te maken om deze zo spoedig mogelijk in de handel te krijgen.

We kunnen dit werk van harte aanbevelen. Het biedt veel voor ernstige bijbelonderzoekers. We zien uit naar de volgende delen.

B.

BOEKBESPREKINGEN

DE SLAPENDE CHRISTUS - door Samuel Rutherford
Uitgeverij G. Kool - Veenendaal

We hebben hier te maken met een fotografische herdruk. Dat wordt niet op de titelpagina vermeld, maar is uit het boek duidelijk te merken.

Op de titelpagina lezen we: De slapende Christus, ontwaakt door gebeden, verklaring over de woorden Luc. 8:22vv, gedaan voor het eerwaardig huis des Heeren op hun ingestelden vastendag door Samuel Rutherford, hoogleraar in de Godgeleerdheid te St. Andrew.

Rutherford staat bekend als een godzalige dienaar des Woords. Hij ontvouwt de Schrift en maakt vele toepassingen. Uit de inhoud van dit werkje blijkt duidelijk dat hij dicht bij de Heere leefde. We willen een klein gedeelte van het werkje weergeven. We citeren wat Rutherford op blz. 10 schrijft: Ten vierde, hoe meer gij verkeert met Christus, hoe meer gij geniet van den hemel; bij uzelfen te zijn, is kwaad gezelschap te hebben; bij de wereld te zijn wrijft u het roest aan; bij Christus te zijn laat een reuk van den hemel en een verf van een andere wereld aan u, die gij nooit zult afwrijven; reukwerk en zoete zalving aan te raken laat een bewijs daarvan na; niemand kan prediken of lijden, dan die bij Christus is gaan zien en horen. Gij kunt om Christus' wil tot een bloe-

dige dood geroepen worden. Ik bid u, onderzoek wanneer laatst bij Christus was en hoe menigmaal dan of gij er wel geweest zijt.

Het hele werkje is uit deze gedachtengang geschreven. We kunnen van de inhoud niets dan goeds zeggen. Wel moeten we er rekening mee houden, dat het werkje is op de tijd en omstandigheden Rutherford.

De uitgave ziet er keurig verzorgd uit. Bij het lezen van het boekje blijkt, dat de oorspronkelijke uitgave tamelijk gebrekkig is geweest. Door de wijze van uitgeven zijn al die gebreken overgenomen. Er zijn regels uitgevallen. Er zijn drukfouten blijven zitten enz. Het zou goed zijn om in zulke gevallen eerst de oorspronkelijke engelse uitgave te raadplegen en de vergelijken en eventueel de vertaling te verbeteren. maakt de kosten wel hoger, waarde stijgt er door.

boekje telt 84 blz en kost gebonden f 9,90.

B.

HET BOEK DER OPENBARING

door Ds. F. Mallan

Uitgave van Mouthaan & Van den Berg, boekdruk-offset b.v., Nijverheidsweg 71, H. I. Ambacht.

Dit werk bestaat uit 2 delen van samen meer dan 600 blz. Daarin zijn opgenomen samenspraken tussen Hopende en Uitzieende over het laatste bijbelboek. Deze samenspraken zijn indertijd verschenen in De Wachter Sions, het weekblad van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. In totaal zijn er 326 samenspraken. Aanvankelijk besaam de samenspraken ongeveer 3 blz. De latere zijn wat korter.

De schrijver gaat bij zijn verklaring uit van de kanttekeningen van de Statenvertaling. Dit houdt in, dat hij op het standpunt staat, dat veel van hetgeen in de Openbaring geschreven is al vervuld is. Daartoe wijzen we op de Arianen en de Pelagianen en vooral op wat de schrijver zegt omtrent Rome. Daarom is het einde der dingen nabij te achten. Er zijn ook andere verklaringen, die eveneens gegrond willen zijn op Woord. Verschil van mening over de verduidelijking van het boek der Openbaring zal er wel blijven zolang niet alles vervuld is of zolang niet meerder licht is opgegaan over de vervulling. Ds. Mallan is een begaafde prediker met inzicht in Gods Woord en met een vaardige pen. Daarom kunnen we alle aandacht vragen voor zijn verklaring, die steun vindt bij onze vaders.

Het werk van Ds. Mallan ontleent echter niet alleen daaraan zijn waarde. Die is veeleer gelegen in de vele gesprekken over het geestelijke leven, over de weg, die de Heere met Zijn volk gaat, over wat hij de Zynen op de weg des levens leert, op welke wijze deel krijgen aan Christus, wie zij in zichzelf blijven. De schrijver waarschuwt voor zeli-bedrog, voor de wegen der zonde enz. Kortom, er is veel in dit werk, dat ons toespreekt en dat voor velen tot onderwijs kan strekken. Daarom kunnen we dit boek van harte aanbevelen.

We moeten wel een paar opmerkingen maken om mogelijk misverstand te voorkomen.

De eerste betreft het feit, dat Ds. Mallan op Supralapsaristisch standpunt staat en daardoor sommige dingen anders benadert dan infra-lapsaristen doen. Dat komt in dit werk verschillende keren naar voren. We moeten hierbij bedenken, dat onze vaders hieromtrent ook verschil van gevoelen hebben gehad en toch met elkaar geleefd hebben in hetzelfde kerkverband, met dezelfde geloofsbelijdenis. In de dagen van de afscheiding was er ook geen eenheid van standpunt en er zal wel nimmer op aarde een volmaakt inzicht zijn. Wij kennen ten dele en wij prefereren ten dele. Dat leert de Schrift ons en dat moet ons bewaren voor de gedachte, dat er bij ons standpunt geen tegenpraak meer mogelijk is. Er is ook in andere opzichten geen eenheid van gevoelens. Denk bijvoorbeeld aan hen, die de kinderdoop niet kennen. Onder hen zijn godzalige predikers te noemen. Het om het werk van Gods Geest in het hart. Dat benadrukt Ds. Mallan. Het is treffend wat hij schrijft op blz. 320 van deel 2: „De mond kan toch zoveel klaar maken. En hoe beter men praten kan, hoe geloofwaardiger dat men is. Mara och vriend, men kan soms een hele bekering vertellen, meer dan de helft of misschien alles wel gelogen is. Men komt toch tot zulke ontstellende ontdekkingen in het leven. En ook kan het zijn, dat het leven met al wat men afredeneert niet overeenkomt, daar niet anders gruwelijkheid doet. En mensen die in hun eenvoudigheid hun weg gaan, maar die men na kan kijken in handel en wandel, worden verworpen omdat ze niet zo redeneren kunnen als anderen. Deze mensen delen in oprechtheid en alle eenvoudigheid mee wat God aan hun ziel gedaan heeft, maar ze staan bij de mensen niet op het lijstje, of anders geheel onderaan. God geeft echter op Zijn tijd getuigenis aan Zijn eigen werk. En dat kan wel eens zijn bij het sterven. Ik heb er toch al verschillende van die eenvoudige mensen ruim af zien sterven. Ze stonden niet door het gehele land bekend; ze gingen in stilte hun weg, maar gaven in hun gehele leven getuigenis. God bekroonde aan het einde van hun leven Zijn eigen werk. Ze zijn soms ook wel hun leven lang met vreze des doods vervuld geweest. Maar ze waren geschreven in het boek des levens des Lams. O vriend, daar kunnen we jaloers op zijn. Zolang als wij nog in het boek staan en een ander niet, staat het met ons nog niet zo goed.”

Een tweede opmerking betreft de kritiek, die de schrijver zo hier en daar op anderen maakt. We hebben hierbij niet het oog op aanmerkingen op wereldgelijkvormigheid, oppervlakkigheid, valse gerustheid, zeli-bedrog enz., maar op de kritiek in verband met de kerkelijke strijd. Dat deze kritiek in het weekblad De Wachter Sions voorkomt is op zichzelf begrijpelijk.

Als men midden in de strijd verkeert en daar een voornaam aandeel in heeft kan het haast niet anders of men doet wel eens een uitval. Maar het zou beter zijn geweest, wanneer de samenspraken in dit opzicht aan een correctie waren onderworpen. We moeten niet vergeten, dat hier te maken hebben met een boekwerk, dat over bij voorbeeld 50 jaren nog zijn waarde kan hebben en dan weten velen niet meer van de achtergrond van de kritiek. We menen te meer deze opmerking te moeten maken, omdat de schrijver --- blz. 300 van het --- deel zegt: „Die volle --- met het addervergif er onder, is daar geslepen genoeg voor. Ik denk dat we in onze samenspraak --- daarin ook nog weleens bezondigd hebben. En toch mogen we ook weer niet laten om die beredenerende godsdienst aan de kaak te stellen. Maar verder kom ik overal maar met schuld uit, als --- mezelf een beetje leer kennen. Dus over een ander durf ik steeds minder te praten en over mezelf durf ik ook steeds minder te zeggen.”

Nog een derde opmerking willen we maken. Het standpunt van de schrijver maakt, dat hij in de samenspraken naar onze mening niet voldoende verdisconteert, wat onze belijdenis zegt b.v. omtrent de roeping van het evangelie. Zie de DL. Als hij dat wel gedaan zou hebben zou de waarde van en de waarde-ring voor dit werk nog groter kunnen zijn.

Het werk is keurig uitgegeven. Er komen weinig drukfouten in voor. Storend is wat in deel 2 blz. 90 staat te lezen: van God en Magog. De beide delen kosten samen f 85,—.

Aan het einde zegt de schrijver, dat het zijn innerlijke wens is geweest, dat de Heere die eenvoudige en gebrekvolle woorden dienstbaar zou willen stellen tot heil van onsterfelijke zielen op reis naar zulk een grote en gewichtvolle eeuwigheid, alsook tot ontdekking, ontgronding, lering, bemoediging en vertroosting van de ware geestelijke pelgrims in het land hunner vreemdelingschappen. Daar kunnen we ons van harte bij aansluiten.

DE ZONNEHUISKALENDER 1977

De uitvoering van deze kalender is allerminst traditioneel.

Ragfijne tekeningen in natuurgetrouwe kleuren worden in deze 6 bladen tellende kalender op afwisselende wijze door het kalendarium verlicht.

Een mooi stuk drukwerk, dat van deze kalender een echte kunst-kalender maakt en voor de zeer bescheiden prijs van f 5,25 (f 3,50 plus f 1,75 verzend- en administratiekosten), bovendien het doel van deze vereniging steunt: de verpleging en verzorging van lichamelijke zieken en geestelijk gestoorde bejaarden. Van harte aanbevolen!

U kunt deze kalender bestellen door het zenden van een giro t.n.v. de Vereniging „Het Zonnehuis”, te Utrecht, giro-nummer 359 7 667 (voor 1 kalender f 5,25) onder vermelding van „toezending Zonnehuis-kalender”.

Het keurig uitgevoerde jaarverslag van deze vereniging over 1975, werd ons eveneens toegestuurd.

Het geeft een goed beeld van wat er in de 6 Zonnehuizen omgaat.

P.S. U kunt de f 1,75 verzend- en administratiekosten besparen, indien er in uw woonplaats een verkoopadres van de Zonnehuis-kalender is.

Wilt u hierover inlichtingen, belt u dan het centraal bureau in Utrecht: 030 - 71 49 27, toestel 11.

CHRISTINA VAN DEN BRINK

Uitgeverij G. Kool - Veenendaal

volledige titel is: De weg, welken God gehouden met Christina den Brink, geboren te Vaassen den 5 januari 1747 overleden te Apeldoorn den 5 juli 1817 door haar opgetekend De levensbeschrijving gaat niet over het hele leven en over haar bekering tot God, over haar werkzaamheden voor haar vader en haar broers en zusters, die van deze vrouw, maar alleen over haar kinderjaren later allemaal tot bekering kwamen. Ook daarover schrijft Christina in haar boek. In mijn kinderjaren hoorde ik al van dit boekje. Een jonge moeder kreeg in de weg van Gods voorzienigheid dit boekje in haar bezit. Ze las het en vond in het jonge leven van de schrijfster haar eigen leven getekend. Ze las de opwekking om de Heere te zoeken en bij Hem aan te houden. Vanaf dat ogenblik was zij sterk gebonden aan de genadetroon. Zy vond geen rust meer. Er kwam een tijd van strijd, maar het einde dat zij vrede vond. Zo was het lezen van dit boekje haar tot zegen.

Daarom alleen al kunnen we er ons over verheugen, dat dit boekje opnieuw is verschenen. De fotografische herdruk maakt dat fouten zijn blijven zitten. Zie b.v. blz. 31, waar een zin tweemaal voor komt. boek telt 76 blz. en kost gebonden f 9,90.

B.

Het adres voor al uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalm boekjes is

Voor een

SERIEUZE BIJVERDIENSTE

contact opnemen met M. van Ooljen, Telefoon 078 - 21153

G. KOOL

Stationssingel 50
Veenendaal
Telefoon 08385 13978
Postbus 177

Plaats uw

Familieberichten

in

„Bewaar het Pand”

Voor al Uw

- ★ BOEKEN
- ★ BIJBELS en
- ★ PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

Gouden Harpen

HEDEN IS BIJ ONS VERSCHENEN

"GOD IS EN

een l.p. die werd uitgegeven t.b.v. gehandicaptenzorg. De Verenigde Koren uit Haarlem, Lisse, Leiden en Zaandam zingen o.l.v. Wim van Galen, m.m.v. Henk Crezee, orgel. O.a. Bemoediging, Psalm 72, Intochtskoor, Psalm 146, Waakt, ontwaakt! Psalm 121 en Psalm 68 enz. Een prachtige plaat. In fraaie fullcolourhoes. Bestelnummer GH 68. Prijs franko huis f 18,90

HERPERSING OP Veler Verzoek!

Kinderkerst I. De Lenteklokjes uit Katwijk aan Zee zingen o.l.v. Dirk van Vliet, m.m.v. Herman van Vliet orgel, Anja Scheuer, solo. Ds. H. Rijkse uit Zoetermeer leest en vertelt het Lukas/Kerst-evangelie. Er wordt steeds bijpassend gezongen. De oplage is beperkt. Bestel daarom snel.

Bestelnummer GH 55. Prijs franko huis f 18,90

Per 1 december a.s. verschijnt de nieuwe meditatieplaat. Ds. J. Maasland uit Barneveld spreekt over: „Niemand dan Jezus alleen” en Ds. J. van Oostende uit Meerkkerk ZH over: „Bidden om de Heilige Geest”, compleet met bijpassende psalmen.

U kunt hem nu reeds bestellen.

Bestelnummer GH 26. Prijs f 16,90.

Abonnees krijgen hem automatisch toegestuurd voor f 14,50.

onze nieuwe uitgebreide platenfolder

aan:

Ons telefoonnummer b.g.g. is gewijzigd in 14541*

Gouden Harpen
grammofoonplatenmaatschappij
postbus 135, Lisse
telefoon (02521) 14543

Voor bijbels, boeken en muziek
Is LINDENBERG uniek!
Grote voorraad
Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM 16
(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

HOTEL

DREYEROORD - OOSTERBEEK
Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.

„Hierbij deel ik U mede, dat ik door het gebruik van Uw kruiden tegen Niersteen, deze kwijt geraakt ben. Ik wil U langs deze weg mijn dank betuigen.”

J. d. H. te A.

Tegen praktisch iedere kwaal leveren wij

GENEES-KRACHTIGE KRUIDEN

Maandkuur f 10,95
(verzendk. Inbegrepen)

Drogisterij SIKKING

Barrevoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 31 28 82
B.g.g. 32 46 06